

Egy szociálpszichológus gondolataiból - Segíteni lehetetlen, de muszáj

Minél több olyan kezdeményezéssel ismerkedek meg, amely börtönben ülő vagy onnan szabadult emberek sorsán szeretne segíteni, annál inkább erősödik az a meggyőződésem, hogy segíteni nagyon nehéz, majdhogynem lehetetlen.

Bizalmatlanságon és előítéleteken hizlalt láthatatlan szelindekek őrzik a börtönviselt és a külvilág között tapinthatatlanul terpeszkedő, áthághatatlan, süket falakat. Mennél láthatatlanabbak, annál vadabbul csattogtatják a fogukat, mennél tapinthatatlanabbak, annál alattomosabban fojtogat a gyűrűjük.

A legváratlanabb helyekről vicsorítanak elő, habosan nyáladzó pofájukból búzzel fröcsög elő mindeneket összeuszító acsargásuk. Fújtatva hajszoznak kétfelé a világot: pokolba vagy menyországba, reménnyel ragyogó friss tavaszi napra vagy nyirkos csápokkal botorkáló áporodott vak pincemély sötétbe, ki vagy be, olyan messzire riasztva egymástól, ahonnan nemhogy az egymás felé nyújtott kezek nem érhetik már el egymást, de még az egymás után esdő fájdalmas kiáltás is rút, vad gyalázkodásnak hallatszik már.

Ha valaki megkockáztatja, hogy segítségre nyújtott kézzel, elszántan, mégiscsak nekiindul a másik iránynak, és e szelindekek messze-búzló ragacsos rágalmaival telefröcskölte oda is ér, már csak a legbátrabb fogadja el a segítségét, és épp a legelesettebb hőköl tőle riadtan vissza. Az orrfacsaró rágalombúz árulóként kiközösíti, mert megszegett egy súlyos tilalmat, szóba állt a kiközösített ellenséggel.

A szakadék a kint és a bent között olyan mély, hogy kétszeresen is kiátkozottá válhat, aki megkísérli bebizonyítani, elfogadtatni, hogy ez a szakadék áthidalható.

Sok esetben valóban nem az. A megbélyegzés gyakran olyan könnyörtelenül történik, a nyomozás, a fogvatartás és a peres eljárás olyan lélekromboló élmények egész sorát jelenthetik, hogy kényszerű elszenvedője maga sem kíván többé tisztos megbélyegzői körébe visszakerülni, megbélyegzettségét úgy viseli, mint egy általuk elszenvedett mártíriumot. Az ilyen ember nem csak hogy nem kér segítséget, de nem is fogadná azt el! Még ínycsiklandozó, zaftos, rosszindulatú vádaskodásokkal a szelindek uszításban is szorgoskodhat engesztelésre és engesztelődésre hajló embertársai ellen.

Ha e rémmesebeli szörnyetegek mégsem riasztották el, és egymásra talált segítő és segítségre váró, ott meredezik a fal, hol megmászhatatlanul, guillotine penge síkos-fényesen, gége metélő gyilokkal peremezeten, hol omlatagnyálkás-mohosan, kapaszkodhatatlanul kopár-porlatagon.

Aki nem járta még meg ezt a kálváriát, nem is tudja elképzelni, mekkorát változik a világ az ember körül, ha börtönbe kerül. Mennyi gyanakvás veszi körül, ha munkát keresne, és mennyire nincs kihez fordulni a rendezett életvitel elkezdéséhez nyújtandó segítségért, mennyire nehéz találni egy kicsinyke helyet, ahonnan legalább egy darabig sértegetve nem űzik tovább, egyetlen olyan „tisztességes embert”, aki hitelezne az első fizetésig, hogy ne kelljen éhen maradni, meg lehessen csináltatni a tönkrement személyit, fel lehessen normálisan öltözni, ne kelljen bliccelni a BKV-nál, akinél el lehetne lakni egy ideig hozomra, aki befogadna a háztartásába, hogy rendezett külsővel, tisztán, kialudva lehessen megjelenni munkahelyeken, ahol lehet annyit keresni, amennyiből a börtönbe kerülés veszélye nélkül is jól meg lehet élni, és aki ezt anélkül teszi, hogy segítsége ürügyén ágyasává vagy háztartási adós-rabszolgájává alázna.

Segíteni nagyon nagyon nehéz, váljon hát köszönő szép szóvá minden szitok és rágalom, viruló rózsává minden sár és kotú¹, amit arra vetnek, aki mégis megpróbálja.

Dr. Végh József

---

¹ Jelentése: kosz (szleng)